

MONETARIZMUS, MINT A GAZDASÁGÉLÉNKÍTÉS KÉRDŐJELE

SZABÓ ISTVÁN¹

Összefoglalás

A gazdasági világválság (1929 – 33) hívta fel igazán a figyelmet a piac sebezhetőségére, a gazdasági folyamatok összerendezésének piaci hiányosságára. Keynes „Az általános elmélet...” megjelenése új megközelítést jelentett a gazdasági folyamatok stabilizálása területén, mivel új alapokra helyezte a gazdasági egyensúly és gazdaságélénkítés kérdéskörét. A hangsúly eltolódott a piac mindenhatóságába vetett hitről az állami gazdaságélénkítés irányában. A sikeres kezdeti időszak után a lendület és a fiskálistpolitikát övező bizalom jelentősen alábbhagyott. Előtérbe került a biztos elméleti alap látszatát keltő felismerés, pénzszabályozás révén zökkenőmentesen megvalósítható a gazdasági élénkítés. A monetarizmus szerint; a gondosan szabályozott forgalomba kerülő pénzmennyiség és a pénzpiacban rejlő piaci automatizmus aktivizálódása biztosítja a gazdaság kiegyensúlyozott fejlődését. Nem ez történt, mivel az elmúlt évek elhúzódó krízis folyamatának korrekciója vajmi kevés eredményt hozott; könnyű belátni, valami baj van a monetáris pénzszabályozással.

Kulcsszavak

Fisher-képlet, monetarizmus, pénzpiac, pénzteremtés

Summary

The great depression (1929-33) was that called really the attention to the vulnerability of markets, to the lack of setting economic processes into a proper order. Keynes „General Theory” meant a new approach concerning stabilization of economic processes, organizing the issue of economic equilibrium and stimulation on a new basis. The accent was shifted from the faith in market omnipotence to the governmental stimulus of economy. After a successful beginning, the initial velocity and believe in fiscal policy fall back sharply. It came to the front a theory pretending the stable basis as stimulation of the economy can be established and realized through financial regulations. According to the basic theory of monetarism, the carefully regulated money supply as well as getting active the automatism which is implied in the money market secure the balanced development of economy. It is easy to realise that there are huge problems with money regulations, because results of the correction through the extending crisis were less than expected.

Keywords

Fisher formula, monetarism, money market, money supply

¹ intézetigazgató egyetemi tanár, Nyugat-magyarországi Egyetem, e-mail: szaboist@mtk.nyme.hu

*„...státuszkormány a nemzetgazdaság irányában
majd pozitív és tétleges, buzdító és ösztönző
majd negatív az az korlátozó s megszorító
majd felügyelő s közvetítő
tevékenységet van hivatva kifejteni és tanusítani.”*

Kautz Gyula: Nemzetgazdaságtan, (Buda, 1883 /17.old/)

A jelenleg világméretekben tapasztalható gazdasági válság okai összetettek, megnyilvánulási formái jelentősen eltérnek regionális szinten. Azonban a gazdaság kiegyensúlyozatlan – akár regionális, akár globális szinten értelmezett - működése mögött széles értelemben vett kedvezőtlen piaci hatások húzódnak meg függetlenül attól, hogy a gazdasági szereplők rendre deklarálják a piac jótékony gazdasági hatását. Azonban a piac egyensúlyteremtő ereje aszimmetrikusnak mondható, mivel az érték ekvivalencia a csere folyamán jelentős mértékben sérül. Ebből a szempontból független a megközelítés iránya, mert a piac mindkettő, vevő – eladó oldalán megjelenik a csere alapjául szolgáló egyenlő érték torzító hatása, ami a későbbiek folyamán bemutatásra kerül. Abban az esetben, ha elégtelenül működik a piac érték kiegyenlítő mechanizmusa, ha nem biztosított a piaci szereplők közötti azonos kondíciók birtoklásának lehetősége, akkor joggal vetődik fel a kérdés; a gazdaság fejlődését biztosító folyamatok áramlásának irányát rá lehet-e bízni a napjainkban is alkalmazott piaci folyamatokra, illetve a piacot stimuláló eddig felismert gazdaságpolitikai elemekre vagy szükség van egy alapjaiban eltérő piaci folyamatokat kordába tartó módszerekre.

A tanulmány arra vállalkozik, hogy számba vegye az eddig alkalmazott piaci folyamatokat koordináló, a piactól szinte teljesen függetlenül működő hatások természetét és a gazdaság egyensúlyi folyamataira gyakorolt ellenmondásos hatását. Végezetül kísérletet tesz, az eddig alkalmazott piaci folyamatokat befolyásoló feltételek kialakításának szükségességére. A közgazdasági felvetés kidolgozásának módszere, hogy az eddig felhalmozott közgazdasági tudás felhasználásának deduktív módon történő továbbgondolása, kerülve a minden részletre kiterjedő induktív fogalomalkotást.

A tanulmány hipotézise valójában roppant egyszerű, a gazdasági egyensúly hosszú távú megvalósítását hivatott piaci mechanizmus elégtelen működése és az kormányzatok által működtetett piaci folyamatokat befolyásoló gazdaságpolitikai eszközök tudatos alkalmazása nem lehet hatékony eszköze a tartós gazdasági egyensúly kialakításának, mert a modern gazdaságokban a rendre sérül az érték ekvivalencia. Ebből következik, ha a modern gazdaságok tartósan berendelkeztek a nem egyenlő kondíciót biztosító szereplők folyamatos döntéseibe, ha a piaci folyamatokat koordináló feltételek nem biztosítják a gazdaság egyensúlyteremtő képességét, akkor felmerül egy eddig alkalmazott piacot befolyásoló eszköz, eddigitől eltérő gazdaságot befolyásoló eszköz alkalmazásának szükségessége.

A tartós piaci diszharmónia jelenségei

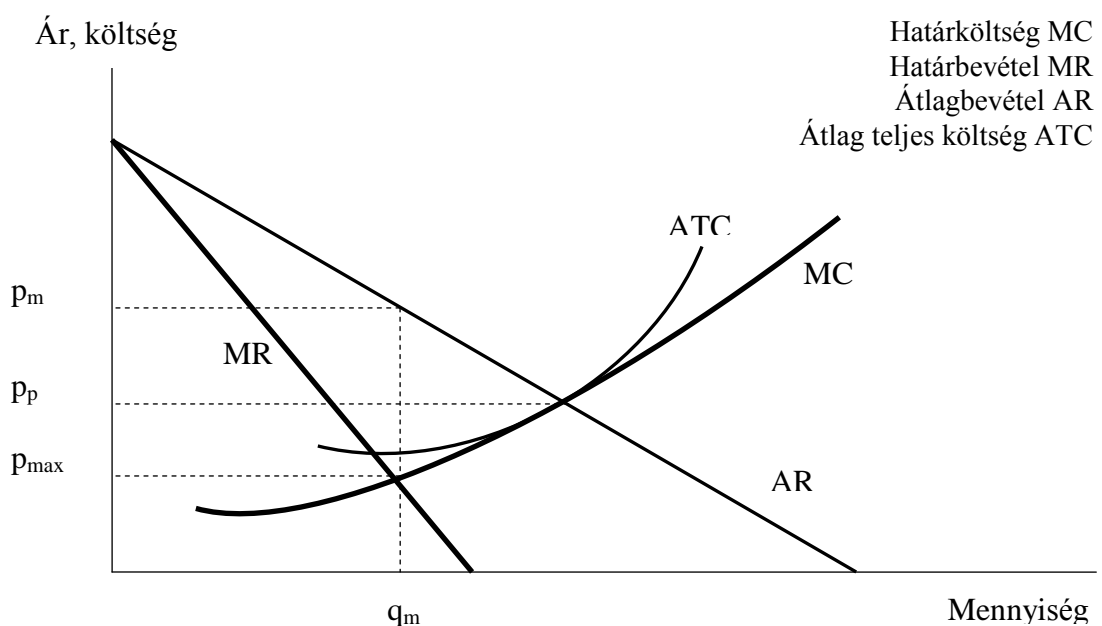
A dolgozat kettő gazdasági jelenséget vesz figyelembe: az egyik a monopólium rövid távú árképzésének gyakorlatát, a másik viszont a rezervációs ár tanulságait. A modern gazdaságokban tartósan megjelennek azok az elemek, amelyek megakadályozzák a piac egyensúlyt biztosító működését. A gazdasági egyensúly szempontjából nem kívánt elemek mind a keresleti, mind a kínálati oldalon zavartalanul fejtik ki hatásukat függetlenül attól, hogy az eddig alkalmazott piaci folyamatokat befolyásoló eszköz bármilyen mértékben is elősegítené a hosszú távú gazdasági egyensúlyt. A piaci folyamatot befolyásoló kormányzati

intézkedés csupán rövidtávon lehet eredményes, ebből következik, csupán átmeneti megoldásként érhet el sikert.

A tartós piaci diszharmoniót okozó a kínálati oldalon megjelenő jelenség a monopol ár természete, ami tartósan érvényesülhet a piacon. Az 1. ábra a közgazdaságtant ismerők körében ismert összefüggést mutat, aminek lényege; profitmaximalizálásra törekvő monopólium a rendelkezésre álló erőforrásait nem használhatja fel kénye – kedve szerint, mivel a profitra irányuló kényszer önfegyelemre serkenti a vállalkozást. Ugyanis csak olyan mennyiség mellett keletkezik maximális profit, ahol a legyártott mennyiség megegyezik a határkölttség = határbevétel kritériummal. Ha ennél a követelménynél kisebb vagy nagyobb a legyártott és értékesített mennyiség a profit nem lehet maximális.

1. ábra

A profitmaximalizáló darabszám meghatározása monopólium esetén

Forrás: Saját szerkesztés

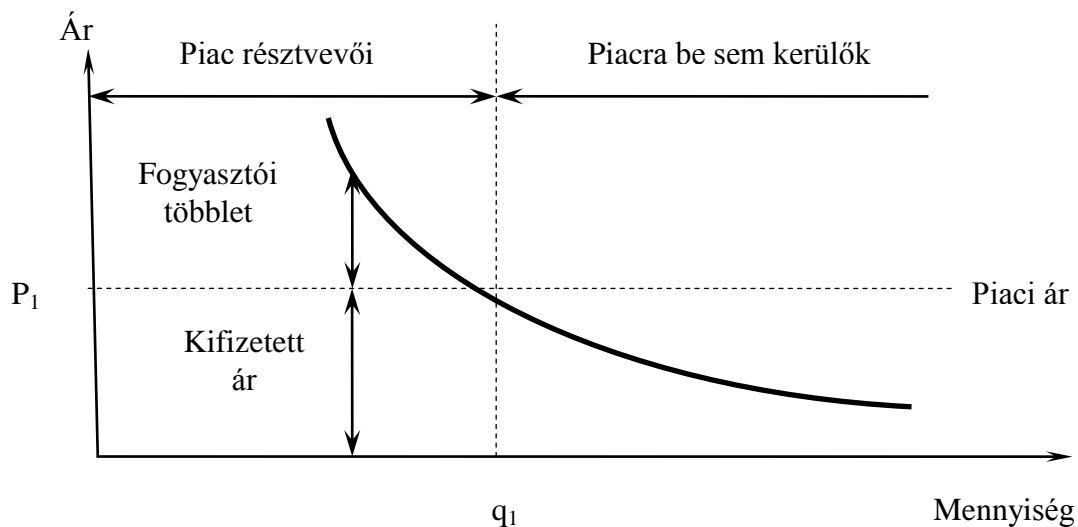
Azonban a határkölttség és a határbevétel metszéspontjával generált árat nem alkalmazhatja a monopólium, mert a működés költségei nem térülnek meg, mivel a profitmaximalizáló árnál magasabb a gyártott termék átlagköltsége. A rentábilis előállítás érdekében a monopólium kihasználva gazdasági erőfölényét kénytelen emelni az árat az átlagköltség fölé. Az áremelés mértéke elsősorban a monopólium gazdasági döntésétől függ. Azonban nagymértékben valószínűsíthető, hogy a monopolár az átlagbevételt biztosító szint - a profitmaximalizálást biztosító darabszám és az átlag bevételt biztosító monopolár szorzata - körül ingadozik. A folyamat végeredménye, hogy egy monopol vállalkozás képes átlagprofiton felüli eredményt elérni és képes nagyon sok termékár befolyásoló eszközt alkalmazni a kedvező pozíciójának biztosítása érdekében. Jelen körülmények között a gazdasági folyamatok globalizációjában lényeges annak megértése, hogy a monopólium értelmezése nem kényszeríthető országhatárok közé. A monopólium, mint gazdálkodási forma ennél sokkal szélesebb, nemzethatárokon átnyúló fogalom. Azonban a mondanivaló szempontjából lényeges annak megállapítása, hogy a piaci folyamat nem képes megváltoztatni a monopólium árképzésének tendenciáját rövidtávon, vagyis cserében megjelenő érték ekvivalencia folyamatosan sérül, különösen abban az esetben, ha a monopólium alacsony

jövedelemmel rendelkező fogyasztók által fogyasztott alapvető fogyasztási javakat állít elő.

Az alapvető fogyasztási javak vásárlása széles fogyasztói tömegek életfenntartását biztosítja, aminél a keresett mennyiség csökkenését nem ellensúlyozhatja a termékár növelése. A termékár emelkedés csak kismértékben, de aránytalanul csökkenti a keresett mennyiséget a fogyasztói jövedelem diszkrecionális hányadának rovására. A jelenség abból az összefüggésből vezethető le az alapvető fogyasztási cikkek esetében, egyfelől a fogyasztó vásárlásra vonatkozó döntési szabadsága jelentősen korlátozott a rendelkezésre álló jövedelem miatt, másfelől viszont az alapvető fogyasztási cikkek keresleti görbéje viszonylag meredek, mivel az egységnyi árváltozás kisebb egységnyi mennyiségi változást eredményez, vagyis rugalmatlan keresletről van szó.

A már említett tartós piaci diszharmóniát okozó és a vizsgálatba bevont jelenség: a rezervációs ár piaci jelensége, aminek a lényege a következő. Egy adott termék, adott piacon különböző áron értékesíthető a fogyasztói döntés, fogyasztói áldozatvállalás alapján. Az összefüggés lényegét a 2. ábra mutatja be.

2. ábra
A rezervációs ár lényege

Forrás: Saját szerkesztés

A rezervációs ár piaci hatásának lényege, hogy az adott termék egy adott piacon különböző áron értékesíthető, amit a termék keresleti görbéje pontosan jelez. A keresleti görbe minden pontja megmutatja, hogy a fogyasztók az adott terméket milyen nagyságú áron, mennyi mennyiségben hajlandók megvásárolni az adott piacon. Azonban az adott piacon kialakult termékár a termék potenciális fogyasztóit megosztja, mégpedig a tényleges piaci vásárlókra, illetve a piacra be sem kerülő fogyasztói igényekre. A fogyasztói döntés mögött a fogyasztó jövedelmi helyzete áll, mivel a rendelkezésre álló fogyasztói jövedelem az egyik döntési kritérium, ami alapján kialakítja a vásárló fogyasztási szerkezetét.

Az érték ekvivalencia sérülése szempontjából nem a piacra be sem kerülők a fontosak, hanem azok a fogyasztó, akiknél a termékre vonatkozó keresleti ár magasabb, mint a tényleges piaci ár, ahol fogyasztói többlet alakul ki. Egyetlen racionálisan viselkedő fogyasztó sem hajlandó a piaci árnál magasabb árat fizetni a termékért, emiatt a rezervációs ár és a piaci ár jelentősen eltérhet egymástól a potenciális fogyasztói áldozat és a tényleges piaci árkülönbözet alapján. A fogyasztói jövedelem nagymértékű szóródása esetén nő azon

fogyasztók aránya, akiknél jelentős fogyasztói többlet alakul ki. A racionális fogyasztói magatartást megjelenítő rezervációs ár és piaci ár közötti tartós különbség jelzi a piaci működés elégtelenségét az érték ekvivalencia vonatkozásában. A rezervációs ár és a piaci ár különbözete tartós jelenség a piacon, hosszú távon mérsékli a piac gazdaságot kiegyensúlyozó hatását.

Amennyiben a piac képtelen a gazdasági folyamatok kiegyensúlyozott működtetésére, akkor felértékelődik az állam a gazdaságba történő beavatkozás igénye. Az állam a gazdaság működési keretét meghatározó hatalom mozgásköre az árutermelés térhódításával fokozatosan bővült a történelem folyamán. Azonban állami beavatkozás időrendi történetében forradalmi változást hozott az szakmai szlengben csupán „Általános elmélet”-ként említett könyv. Megjelenése óta vitáznak róla, a vitában elhangzanak érvek és ellenérvek, sőt az utóbbi harminc évben jelentősen háttérbe szorult gyakorlati alkalmazása.

Jelenleg is alkalmazott piacbefolyásoló állami eszközök

A dolgozat mondanivalójának szempontjából csupán azokat a piaci kereteket érintő állami eszközöket célszerű bevonni az elemzésbe, amelyek a gazdaság hosszú távú viszonylag kiegyensúlyozott fejlődést biztosítják. Elsősorban a költségvetési és a monetáris politika kifejtendő téma szempontjából fontos elemeit törekszik vizsgálat tárgyává tenni. Alapokat az „Általános elmélet” ismeretanyaga jelenti, miszerint egy kettős szereplős gazdaságban megtermelt jövedelem, fogyasztásra és beruházásra költendő el. A gazdaságban lévő jövedelem tulajdonos viszont a rendelkezésre álló jövedelemét vagy elkölti, elfogyasztja, vagyis szükségletének kielégítésére használja fel, vagy nem költi el és megtakarít. Mindkét összefüggésben a fogyasztás nagysága pontosan ugyanakkora, és a piac szabályzó erejének kellene biztosítani a beruházás és a megtakarítás egyensúlyát. Azonban a kívánt beruházás – megtakarítás egyensúly csupán véletlenszerűen valósul meg, mert a piacon nincs akkora erő az egyensúlyt eredményező folyamat fenntartására. A közgazdasági irodalomban számtalan felvetés látott napvilágot a gazdasági egyensúly fenntartására. Azonban a javaslatok rendre elhalkultak, mivel nem érintették az érték ekvivalencia kérdéskörét.

A kifejtendő téma szempontjából lényeges annak megértése, hogy a makrogazdasági szinten adott árszínvonal mellett egy gazdaság tényleges teljesítménye (reálkibocsátása) lehet alacsony, de magas is lehet, vagyis a reálkibocsátás nem az ár, hanem a vállalkozási szféra költségének függvénye. A kibocsátás és az összevont kereslet metszéspontja határozza meg a gazdaság egyensúlyát, ahol az árszínvonalhoz tartozó gazdaság egyensúlyi kibocsátása rendre alacsonyabb a potenciális kibocsátástól. A potenciális és a tényleges egyensúlyi kibocsátás közötti különbség jelzi a piac elégtelen működésének gazdaságra gyakorolt kártékony hatását. Az egyensúlyi és a potenciális kibocsátás közötti eltérés nagysága piaci viszonyok között véletlenszerűen alakul, így a kihasználatlan kapacitásból adódó gazdasági vesztség hol alacsonyabb, hol magasabb.

A jelenség lényege úgy fogalmazódhat meg leginkább, hogy a piacon nincs akkora erő, ami kellően biztosítaná tényleges és a potenciális kibocsátás közötti különbség fokozatos csökkenését. Ha a piacon nem létezik a szükséges erő, akkor az államnak kell ezt biztosítani, mégpedig úgy, hogy meghozott intézkedései a megtakarítás és a beruházás egyensúlyának bizonytalanságának feloldására irányuljanak. Az eddigi gyakorlat alapján az állam kettő eszközt alkalmazhat a beruházás – megtakarítás egyensúly elősegítésére, úgymint tudatos költségvetési (fiskális) vagy monetáris politikát folytat.

A költségvetési politika alkalmazása egyenlő a gazdaság történetével, mivel a munkamegosztásból adódó közösségi feladatok finanszírozása csak olyan jövedelemből finanszírozható, amit a közösség tagjaitól vontak el valamilyen kényszer útján pl. adóztatás révén von el az állam. A sikeres fiskális politika lényege abban rejlik, hogy az elvont adó

elköltése mennyiben segíti elő a gazdasági egyensúly és a potenciális kibocsátás különbségének csökkenését. Arra leginkább alkalmasnak hitt módszer a költségvetés beruházást finanszírozó költekezése. Feltételezések szerint, ha az állam a központi költségvetésen keresztül beruházást finanszíroz, akkor a beruházások növekedése révén csökken az egyensúlyi és a potenciális kibocsátás közötti különbség, így a pótlólagos beruházások eleve, de a multiplikátor révén biztosan jövedelememelkedést eredményeznek.

Azonban a gazdaság hosszú távú teljesítő képessége nem igazolta a felvetést, mivel a költségvetésből finanszírozott beruházások hatékonysága nem éri el a kompetitív szektor beruházásainak hatékonyságát. A költségvetés vagy az infrastrukturális szektor vagy a magán szektor beruházásainak ösztönzést célozza meg adott értékítélete alapján, ami ritkán találkozik a beruházásokkal szemben támasztott hosszú távon értelmezett haszon elvű követelménnyel. A központi költségvetés rendelkezésre álló forrásait az adókényszer szülte, azonban a költségvetés kiadási oldala a költekezés egy szűk döntéshozó testület kezében van. Ebből következik, hogy a bármennyire is körültekintő és alapos a központi költekezés formája, kicsi a valószínűsége, hogy a költségvetés megtalálja a legnagyobb hasznot hozó beruházások területeit függetlenül attól, hogy infrastrukturális vagy beruházást ösztönző támogatásról van szó. Az eddig tapasztalt gazdasági gyakorlat rendre megerősíti a hipotézis megalapozottságát.

A fiskális politika beruházásra gyakorolt ellenmondásai vetették fel egy egészen más jellegű beruházás ösztönzés kérdését, aminek a lényeg a következő. A mai pénz belső értékkel nem bíró hitelpénz, amit a bank hoz létre hitelnyújtással és a hitel törlesztése megszünteti a pénzt. Az ügylet lényegéhez tartozik, hogy a pénz létrehozása nem jelent automatikus garanciát a pénz megszűnésének, mivel bizonytalan a hiteltörlesztése. Ebből következik, hogy a banki hitel, vagyis a létrehozott pénz kétféle hányadra; egyfelől a megszűnő pénzre, másfelől viszont halott kölcsönre (*dead loan*) bontható. Bár a bankok sokat tesznek a megszűnő pénz arányának magas szinten tartásáért, azonban az esetleges tévedésekért rendre megjelenik a pénzügyi rendszer összeomlásáért aggódók sora. A pénzteremtés vonatkozásában a halott kölcsön jelenti a problémát, amit a pénzügyvilág viszonylag lazán kezel.

A pénzteremtéssel járó hitelpénz szabályozása jelenti a kompetitív beruházás szabályozását, egyúttal a monetarizmus lényegét, ami gyökeresen eltér a fiskális alapon történő beruházás finanszírozásától. Lényeges eltérés, hogy egyfelől a beruházást érintő döntést nem a költségvetésen keresztül a gazdaságtól viszonylag távol eső szűk politikai döntéshozó hatalmi elit hozza, hanem a gazdaságot közvetlenül befolyásolni képes pénzügyi világ, ami kiemelten degradálja a hatalomtól való függetlenségét. Másfelől viszont a megalapozatlan, hibás döntéséért semmiképp sem a pénzügyvilág döntéshozói a közvetlen kárvallottak, hanem a társadalom tagjai.

A monetarista beruházást élénkítő pénzszabályozás lényege, hogy a kompetitív szektor szabad döntésén múlik; a piaci folyamatok révén akkumulált profitot, hasznot miképpen hasznosítja a jövőben a haszon tulajdonosa. Döntését kétféle tényező befolyásolja, egyfelől a jövőbeni beruházás várható haszna, másfelől viszont a monetarizmus eszközként alkalmazott, mesterségesen beállított refinanszírozási kamatláb alakulása. Ha beruházás megtérülése bizonytalan vagy alacsony hozammal kecsegtet és ehhez képest kedvező a betéti kamat, akkor a kompetitív szektor a beruházások növelése helyett a banki befektetést választja a nagyobb haszon reményében. Ebben az esetben a gazdaság zavartalan működéséhez szükséges pénzmennyiség csökken, mert kiesik a beruházások haszonból fedezett része. A csökkenő kamatláb viszont a beruházás irányába tereli a már realizált hasznot.

A folyamat lényegéhez tartozik, hogy viszonylagos a pénztulajdonosok döntési függetlensége, mivel egyfelől befektetési kényszer hat rájuk, mert a megtermelt hasznot realizálni szükséges, másrészt viszont a kereskedelmi bank felé történő pénzügyi befektetés hozamkondíciói mesterségesen, monopólium jelleggel állították be. Bár a nagybefektetők felé

a különböző pénzügyi szolgáltatók kellő mennyiségű információt nyújtanak, azonban a nyújtott információk kockázattartalma nem csekély. Pontosan ez okozza a monetarizmus beruházást szabályozó szerepének bizonytalanságát.

Újfajta beruházás szabályozás szükségessége

A dolgozatban bemutatásra kerül a cserében elvárt érték ekvivalencia tartósan sérülhet a termék piac mindkét oldalán. A kínálati oldalon megjelenik a teljesítménytől független monopolár, amit a piaci folyamat egyáltalán nem vagy csak nagyon lassan képes kiegyenlíteni. A fogyasztói oldalon is sérül érték ekvivalencia, mivel a fogyasztói többlettel rendelkezők fogyasztók jövedelemmének eredete bizonytalan és hosszútávon fenntartható is, mert származhat akár a monopolár tudatos alkalmazásából is. Végző soron a jövedelem keletkezése és elköltése nem kötődik az egyéni adottságokhoz, tehetséghez, mivel a piaci mechanizmus bizonytalan működésének segítségével jöhet létre.

A kiegyensúlyozott gazdaság működésének egyik feltétele, hogy a gazdaság növekedését, fejlődését a beruházások minél egyenletesebb szinten tartása biztosítsa. Tekintettel arra, hogy a piaci mechanizmus képtelen a beruházás egyenletes szinten tartására, amit az eddigi gazdasági gyakorlat fiskális vagy monetáris eszközök alkalmazásával kívánt ellensúlyozni. Azonban a megélt tapasztalatok közel sem biztatóak, pontosan az érték ekvivalencia érvényesülésének bizonytalansága miatt. A fiskális jellegű beruházás ösztönzésben szűk politika elit döntése érvényesül, ahol sérül a beruházásban is érvényesülő érték ekvivalencia. A monetáris alapon álló beruházás ösztönzésnél viszont a monopolisztikus jellegű kamatláb meghatározás okoz ekvivalencia zavart, pontosan a mesterségesen beállított kamatláb révén.

A felsorolt tényezők mindegyikénél a vizsgált gazdasági jelenség tartóssága és a piac kiegyenlítő szerepének mérséklése okozza a nehézséget, mivel piaci mechanizmus eredményes működését monopolisztikus nyomás nehezíti. Ahhoz hogy egy új logikai alapokon álló beruházás szabályozás alakulhasson ki, alapjaiban célszerű végiggondolni a gazdaságban zajló folyamatokat. Ehhez célszerű visszakanyarodnia az „Általános elmélet”-ben leírtakhoz, miszerint egy kettős szereplős gazdaságban megtermelt jövedelem, fogyasztásra és beruházásra költhető el. Vegyük észre ebből az összefüggésből az eddigi gyakorlat a beruházás ösztönzésére fektette a hangsúlyt, holott a beruházás feltételei determináltak, fiskális gazdaságpolitika esetén szűkebb, monetarizmus esetén teljes körben. A beruházás ösztönzését célul tűző gazdaságpolitika nem hozta meg a várt eredményt, mivel teljesen figyelmen kívül hagyta a beruházás forrását biztosító jövedelem keletkezésének természetét.

Egy kettős szereplős gazdaságban a megtermelt jövedelem, fogyasztásra vagy beruházásra költhető. Eddigi szakirodalmi megközelítések – ismereteim szerint – nem vizsgálták a fogyasztásra költhető jövedelem eredetének természetét, vagyis a vállalalkozási jövedelem kompetitív vagy piaci viszonyok között keletkezett. Ha vállalalkozás bevétele, ebből következően a kifizetett bér kompetitív viszonyok között keletkezett, akkor a piaci mechanizmus kiegyenlítő funkciója zavartalanul működik, akkor az érték ekvivalencia nem sérül túlságosan. Ha vállalalkozás bevétele monopólium körülményei között született, akkor a vállalalkozás jövedelme monopolisztikus elemet is tartalmaz, amit középtávon biztonságosan érvényesíthet. Sőt, akár a kibocsátott mennyiség csökkenésével is növelheti bevételeit.

A gondolat eredete onnan származik, hogy vállalalkozás bevétele, jövedelme kettő tényezőtől függ; az eladási ártól és az értékesített mennyiségtől. Egy adott vállalalkozás abban az esetben lehet sikeres piaci körülmények között, ha képes növelni eladásait. Az eladások növelését vagy a munka- vagy a tőkeállomány emelkedése, a beruházás segíti. Mind a kettő esetben nő az aggregált kereslet, ami makrogazdasági szempontból kívánatos jelenség. Azonban a piaci körülményekhez való igazodást jelentené, ha a fogyasztás alapjául szolgáló

jövedelem (bér és a profit osztalék eleme) változása nem tükrözhetné a monopolisztikus nyomásból származó jövedelememelkedést. Tehát, az újfajta beruházás szabályozás lényege, a gazdaság szabályozása számon kéré a vállalkozásoktól a vállalkozó teljesítmény növekedését azzal, hogy csak olyan mértékben növelhetné a fogyasztás alapjául szolgáló jövedelmet (bér és osztalék), mint amilyen mértékben nő az értékesített áruk volumene.

Az újfajta beruházás szabályozás csak a vállalati jövedelem mennyiségi növekedéséből származó részét fedné le, az árváltozásból származó jövedelemhányadot a piaci mechanizmusok alakítanák. A vállalkozás közvetlen résztvevői vagy közvetetten érintettek abban érdekeltek, hogy számukra a vállalkozásból származó jövedelem minél magasabb legyen, aminek mértéke – az újfajta beruházás szabályozás szerint - a vállalkozás termékeinek mennyiségi növekedésétől függ. Ezáltal pontosan az a jövedelemhányad válna a vállalkozási döntés szabad területévé, ami eldönti a már előállított jövedelem jövőbeni sorsát, vagyis hol kívánja befektetni a már realizált jövedelmet, bankban vagy a beruházás területén. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a következményt sem, hogy a monetáris eszközök alkalmazásának fokozatos gyengülése megváltoztatná a bankok, mint kompetitív vállalkozások magatartását is, mivel a bankkal kapcsolatban állók fogyasztásra fordítható jövedelme (bér és osztalék) is csak a visszatörlesztett hitelállomány növekedési ütemétől függne.

Irodalom

Heyne, Paul (1991): *A gazdasági gondolkodás alapjai*. Budapest, Tankönyvkiadó.

Kautz Gyula (1863): *Nemzetgazdaság és pénzügytan*. Buda.

Samuelson – Nordhaus (2009): *Közgazdaságtan*. Budapest, Akadémiai Kiadó.

Mankiw, Gregory M. (2002): *Makroökonómia*. Budapest, Osiris Kiadó.

Molnár József (szerk.) (1996): *Közgazdaságtan*. Budapest, Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó.

Zalai Ernő (2000): *Matematikai közgazdaságtan*. Budapest, KJK – Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó.